

ДО г-н БОРИС ВЕЛЧЕВ
Председател на КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
на РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Изх. № 1618 / 29.08.2016 год.
На Ваш. № 196 КД / 29.07.2016 г
(получено от Съюз на пенсионерите-2004
на 19.08.2016г)

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: КОНСТИТУЦИОННИТЕ НАРУШЕНИЯ В КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНОТО
ОСИГУРЯВАНЕ /КСО/

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Благодарим на повода и лично на г-н Велчев за предоставената възможност на пенсионерите, като най-беззащитни в годините на прехода към пазарна икономика, да споделят проблемите от експериментите на властта. Незабравяйки исканото становище по конкретния повод, като потърпевши пряко намираме за целесъобразно да споделим и резултати от проведените в Народно Събрание над 117 изменения-“реформи на КСО”. Разчитаме този път дългогодишните ни усилия от 2004г. да получат справедлив отзвук за законните права на възрастните хора и като граждани на Европа.

Пенсионната система в световната практика се изгражда въз основа на два подхода на захранване: социален и солидарен.

При социалния подход необходимите средства, гарантиран доход-пенсия за ежедневните жизненни потребности, като 80% се осигуряват от бюджета чрез диференциран данък печалба, а останалите 20 %-от работещите.

При солидарния подход, пенсията за стаж и възраст е отложено плащане на вноските, набирани като процент върху възнаграждението на работещия. Работодателят и работещият внасят във фондове необходимото за покриване ежедневните потребности на всеки пенсионер за стаж и възраст. Осигуряваният за стаж и възраст (ОСВ) получава пенсия равна на покупателния еквивалент на удържаната от възнаграждението му пенсионна вноска, осигуряваща минимален доход за живот на всеки пенсионер, т. е. покупателната възможност на пенсията следва да се равнява на покупателната възможност на вноската във фонда, докато е работил. При *еднакъв осигуряван трудов стаж и индивидуален коефициент*, работилите в различни периоди получават равни пенсии. В условията на реална пазарна икономика динамиката на възнагражденията води до промяна и в средния осигурителен доход (СОД). Социалната справедливост изисква преизчисляване, поне ежегодно, на всички пенсии с възприетия за новопенсиониращия се СОД, като най-точен измерител за икономическия еквивалент, компенсиращ пенсионните вноски на осигурявания работещ.

В България, още от първите години на създаване на „Пенсионното осигуряване” е възприет солидарният подход. При получаване на заплата в „Осигурителната книжка” се облепват „марките на пенсионния фонд”. След 25 годишен трудов стаж се добива правото за пенсиониране, като ежегодно пенсията се актуализира. Фонд пенсионни осигуровки е бил най-стабилният, като свободните суми са ползвани за социални цели и обекти: поликлиники, болници, почивни станции, старчески домове и др. Често свободен пенсионен фонд е предоставян като безлихвен заем на Държавата. През 1956 год. всички социални обекти се предоставят /все още не реституирани към пенсионерите/ на Синдиката, а Държавата поема грижата за третата възраст. Фонд “Пенсионно осигуряване” се заделя върху цялото възнаграждение за всички категории труд. Нашите родители нямаха проблеми за достоен живот с личните си пенсии, даже помагаха и на деца и внуци.

При въвеждането на Кодекс за социално осигуряване /КСО/ през 2000г., по традиция се възприема солидарният подход. Заедно със замисъла за централизирано пенсионно осигуряване са

заложен и основните изисквания за набиране и ползване на фонд "Пенсии" за стаж и възраст: пенсия за действително положен и осигуряван трудов стаж; преференции за по-ранно пенсиониране в зависимост от характера и особеностите в условията на труд и при смесени категории положен труд; ежегодно осъвременяването на пенсиите, отчитайки инфлацията и др.

Още в първия узаконен вариант на проекта за пенсионна система и данък обществено осигуряване /ДОО/, в разрез на утвърдения чужд опит са допуснати **принципни груби побългарявания:**

А/. При набиране на ДОО, работилите до 2000г. от всички категории, с почти равен % им е удържана осигурителна вноска върху цялото възнаграждение.

1/. След въвеждане на КСО в ДОО се внася до праг върху възнагражденията: до 1200лв.; до 1400лв.; до 2000лв.; до 2400 лв., а сега до 2600лв; и съответен таван 35% за максималната пенсия;

2/ Поетият ангажимент от Държавата-работодател да плаща чиста заплата на служителите си и да внася вместо него всички фондове беше изпълняван само по отношение на заплатата. Едва от 2010г. повишението на заплатите на държавния служител с 3% постъпват във фонд "Пенсии", докато от работещите недържавни служители, вноските са: за III-та категория труд са 30,70 %, а за I и II-ра-34,40 % от възнаграждението им, под съответния възприет "таван".

3/. **Професионалният фонд-"втори стълб"** /допълнителна задължителна вноска/ за I-ва и II-ра категории, предоставен за капитализиране, първоначално от шест частни фирми /съответно 7 % и 5 % от възнагражденията им /, от 2006 г. следваше да поеме плащането на основните пенсии за годините на по-ранно пенсиониране /за I-ва-15г, за II-ра до 8г/, но това "не се случи", като срещу 102 милиона лева върнати фонд "Пенсии", се отсрочи за от 2010г.!?/. В последствие капитализиращите частни фирми станаха дест и поеха 5% от вноските на родените след 1959г. /Не всички европейци възприеха "II-ри стълб", а някои по-късно събраха I и II-ри заедно/.

4/. При отделянето на пенсионния фонд, вноските за пенсия на работещите в МНО и МВР не са прехвърляни в I.Фонд "Пенсии". Пенсиите им се изплащат от I.Фонд.. Държавни вноски се предоставят само за II.Фонд, но не изцяло необходимите за пенсионерите, несвързани с трудова дейност и по заслуги.

Б/. При изчисляване на пенсиите, не участва приносът към фонда на целия трудов стаж, а само от три последователни осигурявани години от последните петнадесет.

1/. Занижена е тежестта на действителния трудов стаж, на 1% /от 2008г и сега е 1,1%/, докато в европейските страни се приема от 1,2% до 2%.

2/. Пенсиите на пенсиониралите се до 2000г. са преизчислени със СОД от 180,05лв., вместо за всеки със СОД за 12 м. преди пенсионирането му, с което много пенсии са значително намалени. Едва 2008г с преизчисляване на всички пенсии със СОД за 2007г. /398,17лв./ "старопенсионираните" получиха малка компенсация;

3/. **Точковата система** /чл.104 от КСО/ за определяне правото на пенсиониране /чл.9 и чл.68/, точките за приравняване към III-та категория с решение на МС /подзаконов Акт в нарушение на КСО/ са възприети за отработени и осигурявани "трудови" /средно годишно над 6 милиона фалшиви/ години. Преминалите "тавана максимална пенсия" с действително положен и осигуряван трудов стаж са лишени от правото им да получават икономическия еквивалент на своите вноски във фонд "Пенсии".

4/. С четвъртото обещание в предизборната програма на Партия "ГЕРБ" за стимулиране оставането на работа след придобито право на пенсия, с поредната промяна в КСО през 2011г, при пенсиониране на работилите през 2012г., 2013г. и 2014г., всеки работен ден се приема за четири /от 2016г за три/ дни трудов стаж, нищо, че само един е работен и осигуряван;

5/. **Пенсионерът единствено в България не е осигурено лице при смърт** въпреки редовно удържаните вноски до като е работил и близките му не се ползват от чл.11, (2) при погребение.

В/. Осъвременяване на пенсиите, първоначално е заложено в чл.100 в КСО-ежегодно със "Златното швейцарско правило", но никога до сега не е прилагано в България по европейските правила, като:

1/. Първото преизчисления на всички пенсии със СОД за 2007г.от 398,17лв. компенсира изоставането на пенсиониралите се до 2000г с 121% , но до сега всички пенсионирали се до 2008г. са в УСЛОВИЯТА НА ГЕНОЦИТ.

2/. Без заличаване на чл.100 от КСО, но с Решения на НС, "без да се прилага чл.100", три поредни години пенсиите не се осъвременяват. По Конституция такива решения са допустими само при обявено "бедствено положение в страната". За новопенсиониращите се пенсиите се изчислявани с бързо нарастващия от преди 12 месеца СОД т. е. всички пенсионирани се спрямо новопенсиониращите се са в УСЛОВИЯТА НА ДИСКРИМИНАЦИЯ.

3/. С Решение №7 / 2011г. с параграф 6 се измени КСО "Т.22, чл.100, като "ЗШП" се заменя "с процент, равен на индекса на потребителските цени през предходната календарна година".

4/. От първи април 2013г се преизчислиха пенсиите по години на пенсиониране с произволни /чисто субективни/ проценти: за пенсиониралите се през 2009г. с 9,8%; през 2010г. с 8,8%; през 2012г. с 5,7%, а пенсиониралите се през 2012г. с 2,2%.

5/. Поредните изменения в КСО в т.ч.и въпросните за конкретното СТАНОВИЩЕ са "реформа" за прикритие на закононарушения не само на конституционни права.

Къде е Държавата, като законен защитник на своите граждани за:

- ПРАВОТО НА ЖИВОТ (гарантиран минимален доход за задоволяване на основни жизнени потребности на лицата, съобразно тяхната възраст, семейно, здравно и имуществено състояние);
- СВОБОДА НА ДУХА (мисълта, словото, реализацията и информираността ни);
- СОЦИАЛНА СПРАВЕДЛИВОСТ (на всеки му според приноса, като икономически еквивалент за равна покупателна възможност в ежедневието);

Вече над четвърт век в прехода към пазарна икономика с груби политически пристрастия, в защита на групови и лични интереси, целите и задачите към суверена се пренебрегват. Предизборно законодателната и изпълнителна олигархия поема програмни обещания, но после се забравят. Къде са институциите на съдебната и медийна власти, срещу прилаганата колективна безотговорност вместо управленческите подходи на страните с изградена пазарна икономика. **Ролята на гражданската съвест е най-действеният коректор за трите управленчески сфери: икономика, духовна, както и национално-социална- и екозащита.** Законодателно такава възможност е предоставена, но само за решения с консенсус. Три съветателни съвета: към Национална здравна осигурителна каса /от 17 чл./; към НОИ /от 24 чл./; и към ИСС /36 членна/; и с право на законовносителен Тристранния съвет към МС в който няма място за непослушковици, а камо ли защитник на пенсионерите.

Глобално пенсионерите са две групи: несвързани с трудова дейност и по заслуги; и за трудова дейност, с осигуряван трудов стаж и възраст.

Сдруженията на пенсионерите са или следва да бъдат: по специални закони (синдикатни-отраслови и ведомствени; за хора с увреждания и др.) и по ЗЮЛНЦ (Закон за юридически лица с нестопанска цел) в частна полза или за общественополезна дейност и с вписване в Централен регистър на М-во на Правосъдието.

За съжаление и тук законодателната регистрация е в пълен хаос:

Синдикатите защитават само работещи и служещи, ако са техни членове, но не и пенсионери! Четири Сюза на военнослужещи пенсионери са "национално представителни", ползващи субсидии от държавния бюджет и наеми от недвижимата собственост, приемат за членове и не военнослужещи, но не и всички бивши военни. От 16-те сдружения на хора с увреждания, 15-т са "национално представителни", на държавен бюджет, но не всички хора с увреждания са членове и не всички знаят права си за социалните помощи.

Най-беззащитни са пенсионерските сдружения, регистрирани по ЗЮЛНЦ със структури в страната, а това са правовите възможности за членство в организации за над 1 600 000 пенсионери от трудова дейност и възраст. Хора трудили се, с осигурителни вноски, с всички конституционни права за достоен живот като пенсионери. По-голямата част, жизнени и общественополезни и за следващите поколения с мъдростта и професионализма си.

С решение на МС от 2004 год. Държавния бюджет ежегодно до 2010год. се дирегрираха права на местното самоуправление за усвояване на средства, за поддържане на помещения - общинска собственост, за предоставяне на клубове на пенсионерски организации, регистрирани за

обществено полезна дейност. Благодарение на Общинските кметове и без общовалидни Национални решения се финансират много от пенсионерски мероприятия. Но възможностите на районните кметове в три общини /София, Варна и Пловдив/ и на кметските наместници са ограничени. Без финансова помощ са Областните ръководства на пенсионерските съвети.

Липсата на справедлива политическа воля за държавност, за комплексно решаване на национално ниво на проблемите на възрастните хора, скандално изпъкват в КСО с безбройните последвали изменения и то за прикриване на престъпления при усвояването на фондовете от ДОО.

За съжаление КСО се нуждае от цялостна преработка, поради груби закононарушения:

I. На Конституцията: чл.5,(1);чл.6; чл.28;чл.31,(7); чл 57,(1), (2); чл.67,(2); чл.125,(1); и чл.150,(1), (2).

II. На Закона за нормативните актове:чл.16,(1), (2); чл.37,(2) и чл.46,(1).

III. На Закона за защита от дискриминация: чл.3,(2); чл.9; чл.71,(2), (3) и чл.74,(2).

IV. На европейските законодателни практики:/ползваме фонетично понятия, но не и управленческите технологии, стимулиращи поведение срещу закононарушенията/.

Да, "вече няма кражби на пенсионни фондове", а узаконявано пренасочване в голяма част не по предназначение, тъй като вноските за пенсии не постъпват в НОИ, а в НАП? Къде са институциите на съдебна и медийни власти? Прилаганата по наследство "колективна безотговорност" вместо управленческите технологии на пазарната икономика, поставят страната ни, като рекордьор в Европа, с най-ниски средни заплати, с най-ниски пенсии, с най-висок % на смъртност.

Ролята на личността, с претенциите на социално същество, е да разкрива обективните закономерности в живота и в съответствие с осъзнатата потребност да ускорява или забавя тяхното действие. Житейският опит на поколенията е благоприятна предпоставка за разкриване причините, както и за предприемане на превантивни - управленчески действия. Социалните цели се постигат само с общи усилия, след демократично компромисно възприети противоречия за единни действия към една обща цел. Нека с общи усилия защитим социалните си права, връщайки държавността в управлението на страната. С обществено отговорните доброволци, не само страдалци, но и професионално-компетентни носители на мъдростта, бихме могли да помогнем на четирите власти.

За да превъзмогнем състоянието на хаоса в Държавата, незабавно следва да приложим проверените в практиката на развитите капиталистически страни, подходи за управление на социалните системи: I. Програмно целеви- (цели, подцели и задачи); II. Системно-структурен - (функционално и организационно структурен); III. Кибернетичен /информационен/- (права и обратна връзка).

КАКВИ СА ПЕНСИОНЕРСКИТЕ ОЧАКВАНИЯ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ПРОМЕНИ:

Възстановяване на всички национални и международни правила, като предпоставка за достоен живот на всеки гражданин на страната.

A/. Основни принципи

Равнопоставеност пред законите, с осигурен минимален доход за ежедневните жизненни потребности на всяко лице.

Държавния бюджет, като постъпление от общонародната собственост, държавните фирми и от диференциран данък печалба върху целия доход на юридическите лица и на гражданите на страната.

В пенсионното осигуряване и обслужване

1/. Пенсионерите, несвързани с трудова дейност и по заслуги да се отделят и обслужват от Държавата и институциите за социални помощи:

1.1/. С пенсии от Държавния бюджет и социални помощи;

1.2/. Обслужването да е от институциите за социални помощи:

2/. Пенсионерите от стаж и възраст при солидарен подход, с принцип отложено плащане на вноските чрез еквивалент на покупателната възможност:

2.1/.. Вноските в ДОО да се набират върху цялото възнаграждение на работещия с равен процент за всички категории осигуряван труд в т. ч от Държавата-работодател за държавния служител;

2.2/. Индивидуалният коефициент да е съотношението между лична заплата и средната в страната през съответния период; Пенсионерът да бъде осигурено лице и при смърт; Тежестта за трудовия стаж от 1.1 да се завиши на 1.5% / в ЕС е 1.2% до 2% /;

2.3/. Ежегодно да се преизчисляват всички пенсии със СОД, възприет за новопенсиониращите се; Таванът на пенсиите да се премахне само за внасяните в ДОО върху цялото си възнаграждение;

2.4/. Вноските за пенсионери от стаж и възраст да се набират и обслужват само в една държавно-обществена институция, като НОИ, имаща право на стопанска дейност и капитализиране на свободни пенсионни средства.

В перспектива да се предостави правото на пенсиониране без възрастови ограничения с размер на пенсия, съответстващ на индивидуалните олихвени вноски, разпределени до възрастта за социална пенсия;

В ЗДРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ, В СЪОТВЕДСТВИЕ СЪС СТАРЕЕНЕТО

- 1/. Ежегоден задължителен профилактичен преглед без възрастови ограничения;
- 2/. Свободен избор на лекар след въвеждане на електронна здравна карта, /диспечерът "джипи" да стане "домашен лекар"/;
- 3/. Пенсионерите да се обслужват без потребителска такса, а лекарствата им да са за сметка на НЗОК;
- 4/. Здравно-осигурителната вноска да се внася върху цялото възнаграждение и се ползва само по предназначение;

За УСЛОВИЯ ЗА СОЦИАЛНИ КОНТАКТИ ВЪВ ВЪЗРАСТОВА СРЕДА

- 1/. Предоставяне за ползване на помещения, общинска собственост, за КЛУБ на пенсионерски структури към сдружения, регистрирани за обществено полезна дейност, без наем, с право на режийни и без касови апарати и данъчни налози;
- 2/. Оборудване и обучение за работа с компютри, участие в европейски програми;
- 3/. Безплатен градски и междуградски транспорт за навършилите 65 годишна възраст, съгласно европейските стандарти;
- 4/. Доброволческа дейност;
- 5/. Реституция на имоти, изградени с пенсионерски фондове и дарения;

6/. В София да се осигурят безвъзмездно помещения за ЦЕНТРАЛНИТЕ ПЕНСИОНЕРСКИ РЪКОВОДСТВА НА СДРУЖЕНИЯ, РЕГИСТРИРАНИ ЗА ОБЩЕСТВЕНОПОЛЕЗНА ДЕЙНОСТ;

За УЧАСТИЕ В ХУДОЖЕСТВЕНА САМОДЕЙНОСТ, СПОРТ И ТУРИЗЪМ

- 1/. Уеднаквяване субсидирането на дейностите на пенсионерските структури;
- 2/. Изработване и приемане на Национален регламент за финансово осигуряване на структурите на пенсионерски сдружения, вписани в Централния регистър на МП за общественополезна дейност;

За УВАЖЕНИЕ МЕЖДУ ПОКОЛЕНИЯТА С ПОЛЗВАНЕ МЪДРОСТТА НА ВЪЗРАСТТА;

- 1/. РЕГЛАМЕНТИРАНО УЧАСТИЕ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ПЕНСИОНЕРСКИТЕ СДРУЖЕНИЯ ПРИ РЕШАВАНЕ ПРОБЛЕМИ НА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА НА ВСИЧКИ УПРАВЛЕНЧЕСКИ НИВА;
- 2/. Създаване на ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ НА СТАРЕЙШИНИТЕ към Министър Председателя с представители на пенсионерските организации, на министерствата на: Финансите, Труда и социалната политика, Здравеопазването и Регионалното развитие.

Крайно наложително е приемането на многократно обещаения ЗАКОН ЗА ВЪЗРАСТНИТЕ ХОРА в който, в заключителните разпоредби да се задължат отговорните институции, в кратки срокове да внесат предложение в Министерски съвет за утвърждаване на промени в Правилниците и Наредбите, гарантиращи горните предпоставки.

С уважение,

Член на ИСС на РБ и

Председател на СП-2004:

20.08.2016г.
гр.София

/Цветан Минищев/